

Stručni rad

PJEVAČKI ZBOR U ŠKOLI S PRILAGOĐENIM PROGRAMOM

Margareta Megi Vidmar, prof.

OŠ Mirna

Sažetak

Rad i poučavanje djece s posebnim potrebama predstavlja dugotrajan proces upoznavanja djece. Pjevanjem i ostalim glazbenim aktivnostima razvijamo glazbene sposobnosti i vještine učenika. Sudjelovanjem u zboru unosimo u učenike s teškoćama u psihičkom razvoju radost i veselje prema pjevanju, jer se pritom obogaćuju novim iskustvima. Zbog njihovog drugačijeg doživljaja svijeta, učitelji su prisiljeni provoditi odgojno-obrazovni rad specifično, izborom i primjenom metoda rada koje su smisleno usklađene za cijelu grupu pjevača.

Ključne riječi: djeca s posebnim potrebama, zbor, pjevanje, škola s prilagođenim programom.

1. Uvod

Zbor pjevanja predstavlja izuzetno važnu školsku aktivnost, u kojoj djeca već od najranije dobi razvijaju svoj sluh i ljubav prema pjevanju uz pridružene dodatne aktivnosti plesa i sviranja na Orffovim instrumentima. Pjevanjem se svi učenici, bez obzira na stupanj duhovnog razvoja, opuštaju, uče pravilno disanje, usvajaju vokalnu tehniku i emotivno muziciraju. Trening sluha u smislu melodije, ali i ritma, izuzetno pozitivno i značajno utječe na druge oblasti učenja, kao što je, na primjer, čitanje.

U nastavku će biti predstavljeni različiti oblici i metode rada na satovima zbora s djecom različitih stupnjeva specijalnih potreba i dobi u školi s prilagođenim programom, temeljeni na vlastitom iskustvu u praksi.

2. O djeci s posebnim potrebama

Djeca s intelektualnim teškoćama definirana su kao jedna od skupina djece s posebnim obrazovnim potrebama. Kriteriji koji kod nas definiraju intelektualne teškoće su sljedeći: intelektualne teškoće su neurološki uvjetovane razvojne teškoće i javljaju se prije 18. godine života, manifestiraju se u znatno nižim intelektualnim sposobnostima te značajnim odstupanjima u prilagodbenim vještinama. Prema stupnju potrebe za pomoći i podrškom, razlikujemo lagane, umjerene, teže i teške intelektualne teškoće [2].

Uzroci intelektualnih teškoća mogu biti prenatalni, što znači da se radi o oštećenju genetskog materijala ploda tijekom trudnoće uslijed različitih uzroka. Perinatalni čimbenici uključuju razne komplikacije tijekom poroda. Postnatalni čimbenici mogu biti posljedica infekcija, različitih okolišnih čimbenika ili nesreća nakon rođenja. Način na koji se intelektualne teškoće manifestiraju ovisi o tome kada je teškoća nastala uz međudjelovanje bioloških i psihosocijalnih čimbenika, odnosno čimbenika rizika, te o tome kada je prepoznata [3].

Opće intelektualne sposobnosti objektivno se mjere standardiziranim psihološkim testovima koji mjere kvocijent inteligencije. Međutim, kvocijent inteligencije nije jedini kriterij za određivanje sposobnosti pojedinca. Istovremeno se manifestiraju ograničenja u jednoj ili više prilagodbenih funkcija koje su potrebne za svakodnevno funkcioniranje u okolini. Osobe s intelektualnim teškoćama suočavaju se s ograničenjima na konceptualnoj razini, koja su najviše odraz značajno smanjenih mentalnih sposobnosti (smanjene sposobnosti za učenje), ograničenjima na socijalnoj razini (pot teškoće u odnosima, uključivanju, komunikaciji, razumijevanju pravila i rješavanju problema) te ograničenjima na praktičnoj razini, koja se odnose na vidik samostalnosti u dnevnim aktivnostima [1].

Unutar iste skupine intelektualnih teškoća možemo imati vrlo različite pojedince. Na pojedinca također utječu predškolski i odgojno-obrazovni programi koji omogućuju djeci napredak prema razvoju i očuvanju potencijala.

2.1. Pjevanje

U školi s prilagođenim programom imamo zbor pjevanja za učenike organiziran dva puta tjedno. Satovima zbora prisustvuju učenici koji vole pjevati, bez obzira na razvijenost njihovih pjevačkih sposobnosti. Kod mlađih učenika sluh još razvijamo i oblikujemo, dok kod starijih, starijih od 15 godina, nastojimo usvojiti što zdraviju pjevačku tehniku.

Na popisu pjesama su hrvatske narodne pjesme, ali i umjetničke i hrvatske zabavne pjesme. Sve pjesme u zboru učimo metodom odjeka, a novu pjesmu uvijek predstavljamo u vlastitoj vokalnoj izvedbi. Cilj svih naših zajedničkih sati je da pjesme pripremimo i interpretiramo na razini koja je prikladna za slušatelje. Izuzetno je važno da učenici uživaju u vlastitom pjevanju.

2.2. Sviranje na instrumentima

Pjevanje često pratimo sviranjem na različitim instrumentima, najčešće na Orffovim instrumentima. Često se koristimo sviranjem ritmičkih instrumenata, jer smo kod toga uspješniji, a učenici se pritom jako zabavljaju. Neki učenici imaju vrlo dobro razvijen melodični sluh, pa oni češće sviraju na melodične instrumente. S njima se bavimo čitanjem i učenjem skladbi na individualan način „jedan na jedan“. Kada su melodični instrumenti savladani, spajamo ih s ostatkom zbora.

2.3. Plesno izražavanje

Djeca se kroz ples opuštaju, izražavaju i razvijaju svoju maštu. Mnogi se kreću vrlo opušteno i gibanje im predstavlja nešto prirodno. Mnogi znaju improvizirati na spontan, kreativan način.

Dijete putem svog tijela izražava svoj unutarnji, duhovni svijet. Ples djecu s posebnim potrebama nesvjesno potiče na veću motoričku aktivnost, kroz koju spontano prate aktivnosti. Često se učenici mogu slobodno i spontano kretati uz glazbu i pri tome improvizirati. Na satovima zbora učimo i nove plesne pokrete, gdje se trudimo biti što usklađeniji i ujednačeniji u izvođenju glazbe.

2.4. Glazbeno-didaktičke igre

Svi učenici, bez obzira na dob, jako vole igrati igre. Bilo da se radi o igrama za prepoznavanje i upoznavanje svojstava zvuka, igrama za razvoj ritmičkog ili melodičnog sluha, igrama za razvoj kreativnosti ili jednostavno igrama u kojima se učenici razgibavaju i zabavljaju. Uvijek ih koristimo na početku školske godine, gdje nam služe kao uvodna motivacija koja nas podiže u dobro raspoloženje, što nam omogućuje da s entuzijazmom započnemo s pjevanjem.

Glazbeno-didaktičke igre oblikovane su tako da su učenici vrlo motivirani, uspješni u rješavanju i izvođenju te igru možemo ponoviti više puta. Važno je da igre pobuđuju znatiželju i pažnju kod učenika. Također moramo biti svjesni da različite glazbeno-didaktičke igre različito utječu na određene skupine djece. Kod nekih stvaraju bolje raspoloženje nego kod drugih pjevača.

3. Zaključak

Pjevanje u zborovima oduvijek je bilo način društvenog povezivanja i ujedinjavanja ljudi. Glazba je posebno važna u djetinjstvu i adolescenciji, jer predstavlja pripadnost, sigurnost i jedinstvo. Kroz glazbeno sudjelovanje učenicima s posebnim potrebama donosimo zadovoljstvo i radost u njihov život, razvijamo njihove glazbene sposobnosti i utječemo na razvoj dječjih predispozicija za glazbu. Glazba često izražava zajednička osjećanja ili poruke koje riječi rijetko mogu prenijeti. Svi želimo da pjevanje zvuči usklađeno i harmonično, ali savršenstvo nikako nije glavni cilj takvog umjetničkog stvaranja. Pjevanje može donijeti osjećaj potpune slobode, što djeci s posebnim potrebama i različitim smetnjama i preprekama s kojima se susreću u životu znači izuzetno puno.

4. Popis literature

- [1] Može Cedilnik H. (2020). *Motnja v duševnem razvoju*. Pridobljeno <https://www.otroci-s-posebnimi-potrebami.si/vsebine/otroci-z-motnjami-v-du%C5%A1evnem-razvoju/strokovne-zakonske-razlage/opredelitev-in-zna%C4%8Dilnosti/motnja-v-du%C5%A1evnem-razvoju/> (10.1.2025).
- [2] Vovk Ornik, N. (2015). *Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami*. Zavod RS za šolstvo.
- [3] Žgur, E. (2020). *Študijsko gradivo za potrebe SRP*. Pedagoška fakulteta v Ljubljani.